

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

*НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни*

**“МІЖНАРОДНІ
ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ
ВІДНОСИНИ”**

(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

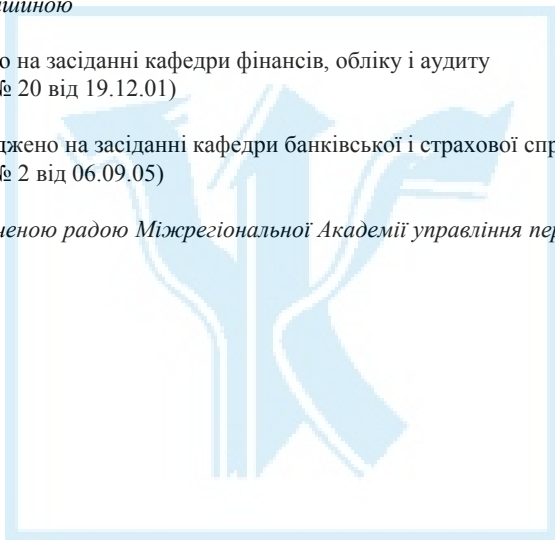
Київ 2005

Підготовлено кандидатом економічних наук, доцентом
К. М. Темчишиною

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту
(протокол № 20 від 19.12.01)

Перезатверджено на засіданні кафедри банківської і страхової справи
(протокол № 2 від 06.09.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Темчишина К. М. Навчальна програма дисципліни “Міжнародні валютно-кредитні відносини” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2005. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародні валютно-кредитні відносини”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю студентів, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасних умовах становлення ринкової системи господарювання посилюються й ефективно розвиваються зовнішньоекономічні відносини України.

Предмет дисципліни “Міжнародні валютно-кредитні відносини” передбачає глибоке опанування валютно-кредитного механізму міжнародного співробітництва і міжнародної торгівлі на ринкових принципах.

Навчальною програмою дисципліни охоплено основи теорії і практики валютно-фінансового механізму зовнішньоекономічних зв'язків, ринку валют і формування валютного курсу, форм і умов міжнародних розрахунків, міжнародних кредитних відносин.

Провідною формою набуття знань студентами у ході вивчення зазначеної дисципліни є самостійне опрацювання рекомендованої літератури, різних нормативно-правових матеріалів щодо функціонування міжнародних валютно-кредитних відносин в Україні і у світі.

Перед вивченням кожної теми необхідно ознайомитись з програмними питаннями, а потім користуватися законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами, науковою літературою, підручниками і посібниками.

Після вивчення теоретико-практичних основ міжнародних валютно-кредитних відносин для закріплення знань і набуття практичних навичок необхідно виконати контрольну роботу.

Програма розроблена для підготовки бакалаврів і спеціалістів за спеціальностями “Фінансовий менеджмент”, “Облік і аудит”, “Банківська справа”.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ”

№ пор.	Назва теми
1	Світове господарство: тенденції розвитку та їх вплив на міжнародні валютно-кредитні відносини
2	Міжнародні валютні відносини, валютні системи і механізми їх функціонування
3	Еволюція світової валютної системи і сучасні валютні проблеми
4	Конвертованість валют у системі міжнародних валютних відносин
5	Міжнародні системи валютних курсів
6	Сучасна організація світового і регіонального валютних ринків
7	Організаційні засади і форми міжнародних розрахунків
8	Міжнародні кредитні відносини

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ”

Тема 1. Світове господарство: тенденції розвитку та їх вплив на міжнародні валютно-кредитні відносини

Глобалізація світової економіки як новий етап інтернаціоналізації економічних і політичних взаємовідносин національних господарств.

Зростаюча лібералізація торгово-політичного режиму в системі міжнародних економічних відносин через товарні ринки, ринки послуг, капіталів і фондових ринків.

Глобалізація світового ринку позикових капіталів та її практичні результати.

Тенденції зростання міждержавного переміщення капіталу через капітальні фондові інструменти — акції та облігації.

Сучасний етап посилення процесів регіоналізації та транснаціоналізації світової економіки.

Позитивні та негативні якості глобалізації, їх вплив на гармонізацію розвитку національних господарств у системі світового господарства і міжнародних фінансових і валютно-кредитних відносин.

Література [1; 2; 11; 18]

Тема 2. Міжнародні валютні відносини, валютні системи і механізми їх функціонування

Поняття міжнародних валютних відносин і валютної системи.

Загальна характеристика основних елементів національної валютної системи: національна валюта, умови конвертованості національної валюти, режими курсу національної валюти, національне регулювання міжнародної валютної ліквідності країни, національні органи управління і регулювання валютних відносин країни.

Світова валютна система та її основні складові: резервні валюти та міжнародні розрахункові валютні одиниці, умови взаємної конвертованості валют, уніфікований режим валютних паритетів, регламентація режимів валютних курсів, режим світових валютних ринків і ринків золота, міжнародні організації, що здійснюють міждержавне валютне регулювання.

Валютний курс і фактори, що впливають на його формування. Західні теорії регулювання валютного курсу.

Література [3; 11; 12; 14]

Тема 3. Еволюція світової валютної системи і сучасні валютні проблеми

Закономірності розвитку світової валютної системи. Періодичність виникнення кризового стану світової валютної системи та створення повноцінно функціонуючої нової системи.

Етапи і критерії еволюційного розвитку світової валютної системи від золотомонетного стандарту до сучасних форм.

Основи та механізми генезису валютних систем: Паризької, Генуезької, Бреттонвудської та Ямайської.

Європейська валютна система: цілі створення, складові, сучасний стан її розвитку з використанням валюти євро.

Сучасні проблеми функціонування світової та європейської валютних систем.

Література [8; 9; 11–13]

Тема 4. Конвертованість валют у системі міжнародних валютних відносин

Поняття конвертованості національної грошової одиниці. Механізм внутрішньої і зовнішньої конвертованості валюти. Вільно конвертована валюта, її внутрішня і зовнішня оборотність. Частково конвертована ва-

люта та її вплив на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання. Валютні обмеження і валютний контроль держави при частковій конвертованості валюти. Замкнута (неконвертована) валюта та її призначення. Клірингові валюти і клірингові угоди. Роль клірингових операцій у розвитку міжнародних економічних зв'язків.

Література [6; 7; 10–12; 14]

Тема 5. Міжнародні системи валютних курсів

Поняття валютного курсу і валютного паритету. Механізм формування валютного курсу в сучасних умовах розвитку світового господарства. Коливання валютного курсу. Використання в міжнародних валютних відносинах фіксованого і гнучких валютних курсів. Фактори, що впливають на формування валютного курсу. Котирування валют. Прямі і відносні методи котирування валют. Крос-курси валют. Котирування валют по відношенню до долара. Купівля-продаж валют, курси продавця та покупця, маржа. Використання валютного кошика для котирування іноземної валюти. Вплив держави на валютний курс через дисконтну політику і валютну інтервенцію. Значення підвищення курсу національної валюти для розвитку економіки країни. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни. Стан платіжного балансу зовнішньоекономічних відносин України.

Література [6; 8; 9; 11; 21]

Тема 6. Сучасна організація світового і регіонального валютних ринків

Поняття зовнішнього валютного ринку. Фінансові центри торгівлі валютою. Обмінний валютний курс. Біржове котирування курсів іноземних валют. Види валютних угод (ринок ф'ючерсів, валютний опціон). Форвардна угода “аутрайт” і угода “своп”. Поняття обмінного курсу за касовими і терміновими операціями. Основи розрахунку обмінних курсів валют за касовими операціями і обмінних курсів за терміновими операціями залежно від ринкової норми відсотка на фінансових ринках у порівнюваних країнах. Особливості ринку євровалют.

Література [6; 11; 12; 14; 15; 20; 21]

Тема 7. Організаційні засади і форми міжнародних розрахунків

Суб'єкти міжнародних розрахунків. Регулювання міжнародних розрахунків міжнародними нормами. Роль двосторонніх угод у розвитку міжнародних валютних відносин. Валютно-фінансові умови зовнішньоторговельних контрактів. Види платежу і система розрахунків між країнами за грошовими вимогами і зобов'язаннями, що виникають у зв'язку з економічними, політичними і культурними відносинами між юридичними особами і громадянами різних країн. Організація міжнародних розрахунків за допомогою спеціальних засобів і акредитивів, платіжних доручень, векселів та ін. Тенденції розвитку міжнародних розрахунків. Використання у міжнародних розрахунках міжнародних розрахункових грошових одиниць — СДР, євро. Форми організації міжнародних розрахунків та їх особливість. Валютні кліринги у міжнародних розрахунках.

Література [3; 5; 7; 18; 20]

Тема 8. Міжнародні кредитні відносини

Міжнародний кредит як рух позикового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин. Класифікація форм міжнародного кредиту. Фірмовий кредит. Різновиди банківського кредиту. Лізинг, факторинг, форфетування — специфічні форми кредитування зовнішньої торгівлі. Валютно-фінансові умови міжнародного кредиту. Урядовий кредит, приватний, фінансовий кредит регіональних валютно-кредитних організацій. Особливості одержання консорціюльних кредитів. Валютно-фінансові і платіжні умови міжнародного кредиту. Роль міжнародних і регіональних валютно-кредитних та фінансових організацій у розвитку міжнародного кредитування.

Література [2; 4; 8; 10–12; 14; 15; 20]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Після вивчення дисципліни “Міжнародні валютно-кредитні відносини” студент має виконати одну контрольну роботу до початку сесії.

Контрольна робота має вигляд реферату. При його написанні необхідно використати навчальну літературу, статті із спеціальних періодичних видань, а також законодавчі та нормативні документи. Загальний обсяг реферату — 12–15 аркушів формату А4 друкованого тексту.

Зміст реферату:

- вступ: 1–2 сторінки;
- основна частина: 10–12 сторінок;
- висновки: 1–2 сторінки;
- список літератури, у тому числі законодавчих актів.

Номер варіанта контрольного завдання студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольного завдання
А, Ж, Л, Т, Щ	1
Б, З, М, У, Ю	2
В, Н, Ф, Я	3
Г, І, О, Х	4
Д, Ї, П, Ц	5
Е, Й, Р, Ч	6
Є, К, С, Ш	7

Для кожного варіанта передбачено кілька тем, одну з яких студент вибирає самостійно.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Національна валютна система та її основні елементи.
2. Форми міжнародного кредиту.
3. Види забезпечення міжнародних кредитів.
4. Розрахунки векселями у міжнародних економічних відносинах.
5. Проектне фінансування — форма довгострокового міжнародного кредитування.

Варіант 2

1. Розрахунки за допомогою інкасо у міжнародних економічних відносинах.
2. Світова валютна система та її основні елементи.
3. Інструментарій міжнародного валютного ринку.
4. Міжнародні і регіональні валютно-кредитні організації та їх роль у кредитуванні національних господарств.
5. Інфляція та її вплив на валютний курс.

Варіант 3

1. Розрахунки за допомогою документарних акредитивів у міжнародних економічних відносинах.
2. Валютний курс і фактори впливу на його формування.
3. Міжнародний лізинг у системі міжнародних валютно-кредитних відносин.
4. Валютно-фінансові платіжні умови міжнародного кредиту.
5. Державне регулювання міжнародних кредитних відносин.

Варіант 4

1. Розрахунки на компенсаційній основі у міжнародних економічних відносинах.
2. Західні теорії регулювання валютного курсу.
3. Факторинг у системі міжнародних валютно-кредитних відносин.
4. Валютні кліринги у системі міжнародних розрахунків.
5. Кредитні операції Міжнародного валютного фонду (МВФ).

Варіант 5

1. Договірні гарантії у міжнародних розрахунках.
2. Характеристика еволюційних етапів світової валютної системи.
3. Кон'юнктурні і структурні чинники, що зумовлюють коливання валютних курсів.
4. Форфетування у системі міжнародних валютно-кредитних відносин.
5. Валютний ринок і валютні операції в Україні.

Варіант 6

1. Сучасний стан і перспективи розвитку європейської валютної системи.
2. Роль попиту і пропозиції у визначенні валютного курсу. Рівноважна ціна валюти.
3. Форвардні валютні операції на банківському ринку.
4. Світовий досвід переходу до конвертованості валют.
5. Тенденції розвитку світового господарства та їх вплив на міжнародні валютно-кредитні відносини.

Варіант 7

1. Валютне регулювання в Україні.
2. Паритет валюти та його форми на різних етапах розвитку валютних систем.
3. Світові валютні ринки і валютні операції.
4. Котирування іноземних валют.
5. Євровинок та його місце і роль в міжнародних валютно-кредитних операціях.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Глобалізація світового господарства та її основні ознаки.
2. Основні форми і напрямки сучасних міжнародних економічних відносин.
3. Особливості розвитку і змін у галузевій структурі світового господарства.
4. Місце і роль України в сучасному світовому господарстві.
5. Основні елементи національної валютної системи.
6. Основні елементи світової валютної системи і принципи її відмінності від національної.
7. Демонетизація золота та характеристика процесів, що її обумовили.
8. Роль золота як валютного металу в міжнародних валютно-кредитних відносинах.
9. Сутність валютного курсу як вартісної категорії.
10. Характеристика факторів, що впливають на динаміку валютного курсу.
11. Формування реального валютного курсу.
12. Основні напрямки західних теорій валютного курсу.
13. Вплив зміни валютного курсу на учасників міжнародних економічних відносин.
14. Основні ознаки світової валютної кризи.
15. Характеристика структурних принципів першої світової валютної системи.
16. Загальні риси та відмінності Генуезької і Паризької валютних систем.
17. Структурні принципи Бреттонвудської валютної системи.
18. Причини і форми прояву кризи Бреттонвудської валютної системи.
19. Спільні риси та відмінності Ямайської валютної системи від Бреттонвудської.

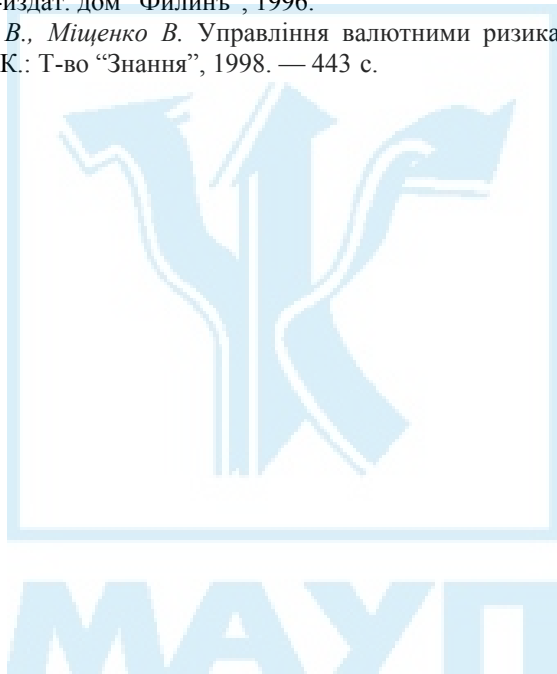
20. Характеристика проблем сучасної світової валютної системи.
21. Структурні принципи європейської валютної системи.
22. Причини впровадження і особливості євро.
23. Сутність валютного ринку та операцій на ньому.
24. Котирування валют.
25. Валютні операції “спот”.
26. Форвардні валютні операції “аутрайт” та “спот”.
27. Ринок валютних ф’ючерсів.
28. Основи валютних опціонів.
29. Особливості ринку євровалют.
30. Фінансові посередники на міжнародному валютно-кредитному ринку.
31. Сутність та поняття міжнародних розрахунків.
32. Сучасна роль національних валют, міжнародних рахункових одиниць і золота в міжнародних розрахунках.
33. Двосторонні зовнішньоекономічні угоди та їх валютно-фінансові умови.
34. Коротка характеристика основних форм міжнародних розрахунків.
35. Зміст і схема розрахунків за документарним акредитивом.
36. Зміст і схема розрахунків за документарним інкасо.
37. Розрахунки за відкритим рахунком.
38. Розрахунки із застосуванням векселів і чеків.
39. Валютний кліринг та його форми.
40. Основні форми міжнародного кредиту.
41. Принципи міжнародного кредиту.
42. Функції міжнародного кредиту.
43. Значення міжнародного кредиту в розвитку виробництва.
44. Кредити міжнародних фінансових організацій України.
45. Комерційний кредит.
46. Банківські кредити.
47. Міжнародні лізингові операції.
48. Валюта кредитування і валюта платежу.
49. Основні методи визначення початку погашення кредиту.
50. Вартість кредиту та її основні елементи.
51. Види забезпечення міжнародних кредитів.
52. Юридичне забезпечення кредиту.
53. Експортні банківські кредити.
54. Сутність фінансового кредиту та особливості акцептного кредиту.
55. Акцептно-рамбусний кредит.

56. Проектне фінансування як сучасна форма довгострокового міжнародного кредитування.
57. Факторинг у міжнародному кредитуванні.
58. Форфетування у міжнародних кредитних відносинах.
59. Основні фактори формування процентної ставки за кредит.
60. Державне регулювання міжнародних кредитних відносин.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16 квітня 1991 р.
2. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19 березня 1996 р.
3. *Про систему* валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р.
4. *Банківська справа*: Наук.-практ. журн. — К.: Тов-во “Знання”, 2001.
5. *Банько В. А.* Валютно-кредитные операции и расчеты по внешне-торговым контрактам: Справ.-метод. изд. — СПб.: МЦЭНТ, 1995.
6. *Бункина М. К.* Валютный рынок.. — М.: АО “ДИС”, 1995. — 112 с.
7. *Васюренко О. В.* Механизм осуществления банковских операций с иностранной валютой. — Харьков: Гриф, 1997. — 176 с.
8. *Вісник* Національного банку України: Наук.-практ. журн. — К., 2001.
9. *Деньги*, банковское дело и денежно-кредитная политика / Э. Дж. До-лан и др. — Л.: Профико, 1991. — 448 с.
10. *Макконел К. Р., Брю С. Л.* Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2 т. — М.: Дело, 1992.
11. *Международные* валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. — М.: Финансы и статистика, 2000.
12. *Міжнародні* валютно-кредитні відносини: Підручник / За ред. А. С. Філіпенка. — К.: Либідь, 1997.
13. *Носкова И. Я.* Международные валютно-кредитные отношения. — М.: ЮНИТИ, 1995. — 208 с.
14. *Основы* международных валютно-финансовых и кредитных отношений: Учебник / Под науч. ред. В. В. Круглова. — М.: ИНФРА-М, 1998. — 432 с.
15. *Пебло М.* Международные экономические, валютные и финансовые отношения: Пер. с фр. / Под ред. Н. С. Бабинцевой. — М.: Прогресс, Универс, 1994. — 496 с.

16. Пискулов Д. Ю. Теория и практика валютного дилинга. — М.: ИН-ФРА-М, 1996. — 224 с.
17. Самуельсон П., Нордгауз В. Макроекономик. — К.: Основы, 1997.
18. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посіб. / За ред. А. І. Кредісова. — К.: Віра-Р, 1998. — 441 с.
19. Финансы. Денежное обращение. Кредит: Учеб. для вузов / Под. ред. Л. А. Дробозиной. — М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997.
20. Хэрис Дж. Менвилл. Международные финансы: Пер. с англ. — М.: Информ.-издат. дом “Филинь”, 1996.
21. Ющенко В., Міщенко В. Управління валютними ризиками: Навч. посіб. — К.: Т-во “Знання”, 1998. — 443 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Міжнародні валютно-кредитні відносини”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Міжнародні валютно-кредитні відносини”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	7
Завдання для контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю студентів	10
Список рекомендованої літератури.....	12

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
Г. В. Воїнова
Т. Г. Замура

Зам. № ВКЦ-1114

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП